

Sobór Watykański I

Cele katechetyczne – wymagania ogólne

- wyjaśnienie dogmatu o nieomyślności papieża;
- omówienie historii Soboru Watykańskiego I.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- charakteryzuje przyczyny zwołania Soboru Watykańskiego I;
- podaje główne tematy poruszane na soborze;
- wyjaśnia dogmat o nieomyślności papieża w sprawach wiary i moralności;
- tłumaczy, dlaczego katolicy powinni być posłuszni w wierze papieżowi;
- wyjaśnia, czym było Państwo Kościelne.

Pojęcia i postaci

Sobór Watykański I, dogmat o nieomyślności papieża, Państwo Kościelne, Watykan.

Wartości

działalność Ducha Świętego w historii Kościoła i jego zbawcze prowadzenie wiernych przez dzieje.

Metody i środki

miniwykład, rozmowa kierowana, praca z podręcznikiem, krzyżówka, praca z tekstem.

Propozycja realizacji

Modlitwa na rozpoczęcie

Ojcze nasz.

Cele lekcji. Nauczyciel podaje cele w języku ucznia: będę znał historię Kościoła w XIX wieku; będę potrafił wymienić wydarzenia, które doprowadziły do zwołania Soboru Watykańskiego I; będę znał jego najważniejsze postanowienia, ze szczególnym uwzględnieniem dogmatu o nieomyślności papieża.

Metoda – miniwykład. Sobory powszechne były zwoływane przez papieży w czasach, kiedy Kościół przeżywał kryzysy związane z szerzącymi się herezjami lub innymi odstępstwami od wiary. Były one okazją, aby biskupi z całego świata spotkali się i przy pomocy Ducha Świętego rozegrali znaki czasu i dali ewangeliczną odpowiedź na wyzwania, przed którymi stawał Kościół. Nie inaczej było w XIX wieku, kiedy Kościół tracił autorytet i pozycję w świecie. Rewolucja francuska i idące za nią oświecenie przyniosły zmiany w polityce, filozofii i spojrzeniu na religię. Coraz bardziej popularne stawały się ateizm, relatywizm, pogląd o tym, że nie można racjonalnie dojść do prawdy, co podważało nauczanie Kościoła. Dlatego papież Pius IX zwołał do Rzymu Sobór, który przeszedł do historii pod nazwą Sobór Watykański I. Biskupi sformułowali tam dogmat o możliwości udowodnienia istnienia Boga i dojścia do prawdy tylko przy pomocy rozumu, a także dogmat o nieomyślności papieskiej. Zakłada on, że każdy Ojciec Święty, ponieważ jest następcą świętego Piotra i cieszy się szczególną asystencją Ducha Świętego, nie może pomylić się w sprawach wiary i moralności, kiedy wypowiada się w sposób uroczysty, korzystając ze swojego autorytetu Biskupa Rzymu. Sobór Watykański I nie został zakończony, ponieważ Rzym został zdobyty przez włoską armię, która walczyła o zjednoczenie tego kraju. Stało się to kosztem Państwa Kościelnego, które istniało od czasów średniowiecza. Przez cały ten czas papież łączył władzę duchową nad Kościołem z rolą władcy Państwa Kościelnego, decydującego o sprawach politycznych czy finansowych. Zjednoczenie Włoch położyło kres świeckiej władzy papieża, który ogłosił się „władzą Watykanu”.

Metoda – rozmowa kierowana. Nauczyciel prosi uczniów, aby wymienili wszystkich znanych sobie ojców świętych. Następnie pyta się ich o to, czy pamiętają jakieś szczególne słowa czy fragmenty nauczania papieskiego. Sam dzieli się swoją refleksją na ten temat. Nauczyciel pyta, dlaczego właśnie te słowa zapadły uczniom w pamięć. Następnie zachęca ich do zgłębiania nauczania papieskiego, tłumacząc, że jest to ważny składnik katolickiej tożsamości i pomoc w podążaniu za Chrystusem. Rozmowa ma doprowadzić do wniosku, że jako katolicy jesteśmy zobowiązani do słuchania się Ojca Świętego, ponieważ taka jest wola Chrystusa.

Metoda – praca z podręcznikiem. Uczniowie zapoznają się z treścią lekcji w podręczniku. Następnie wykonują ćwiczenie 2 z podręcznika (punkt: „Praca na lekcji”). Po skończonej pracy chętni lub wybrani uczniowie odczytują swoje odpowiedzi. Nauczyciel zapisuje je hasłowo na tablicy i moderuje ewentualną dyskusję.

Metoda – krzyżówka. Uczniowie wykonują ćwiczenie 3 z podręcznika (punkt: „Praca na lekcji”) – przygotowują krzyżówkę, której hasłem będzie słowo „Watykan”.

Metoda – praca z tekstem. Nauczyciel rozdaje kartki z wydrukowanym fragmentem Konstytucji dogmatycznej o Kościele Chrystusowym *Pastor Aeternus* (załącznik nr 1). Uczniowie zapoznają się z tekstem, następnie na jego podstawie pisemnie odpowiadają na pytanie o to, kiedy nauczanie papieża cieszy się nieomylnością. Po skończonej pracy następuje sprawdzenie jej wyników. W razie potrzeby nauczyciel uzupełnia i koryguje odpowiedzi uczniów.

Podsumowanie lekcji

Sobór Watykański I był odpowiedzią na rozwijające się w ówczesnym świecie liberalne i antykatolickie prądy myślowe. W celu wzmocnienia autorytetu papieskiego ogłosił dogmat o nieomylności papieskiej. Mówi on o tym, że nauki biskupa Rzymu, podawane w sposób uroczysty i dotyczący spraw wiary i moralności, wchodzi w skład depozytu wiary, w który jako katolicy jesteśmy zobowiązani wierzyć.

Modlitwa na zakończenie.

Z podręcznika (punkt: „Dla ducha”).

Praca domowa

Z podręcznika.

Korelacja z edukacją szkolną

- język obcy nowożytny, język mniejszości narodowej lub etnicznej – słownictwo religijne (sobór, dogmat);
- historia – relacje pomiędzy Kościołem i światem w XIX wieku;
- wiedza o społeczeństwie – procesy laicyzacyjne, zmiany społeczne.

Załącznik nr 1

My zatem, wiernie zachowując tradycję otrzymaną od początku wiary chrześcijańskiej, na chwałę Boga, naszego Zbawiciela, dla wywyższenia religii katolickiej i dla zbawienia narodów chrześcijańskich, za zgodą świętego soboru, nauczamy i definiujemy jako dogmat objawiony przez Boga, że gdy biskup Rzymu przemawia ex cathedra, to znaczy, gdy wykonując urząd pasterza i nauczyciela wszystkich chrześcijan, na mocy swego najwyższego apostołskiego autorytetu określa naukę dotyczącą wiary lub moralności obowiązującą cały Kościół, dzięki opiece Bożej obiecanej mu w [osobie] św. Piotra, wyróżnia się tą nieomylnością, w jaką boski Zbawiciel zechciał wyposażyć swój Kościół dla definiowania nauki wiary lub moralności. Dlatego takie definicje biskupa Rzymu – same z siebie, a nie na mocy zgody Kościoła – są niezmiennalne.

Konstytucja dogmatyczna o Kościele Chrystusowym *Pastor Aeternus* 36